

<http://www.diva-portal.org>

This is the published version of a paper presented at *Den nionde universitetspedagogiska konferensen, Umeå, 25-26 februari 2009*.

Citation for the original published paper:

Isaksson, C., Lindkvist, M., Svensson, I. (2010)

När två blir ett: en lyckosam integrering av kurser i kvalitativ och kvantitativ metod i ett unikt samarbete mellan lärare vid Institutionen för socialt arbete och Statistiska institutionen vid Umeå universitet

In: Erik Lindenius (ed.), *Undervisning på tvären: student och lärarerfarenheter : den nionde universitetspedagogiska konferensen 25-26 februari 2009 : konferensrapport* (pp. 77-92). Umeå: Universitetspedagogiskt centrum (UPC), Umeå universitet

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-31172>

När två blir ett - En lyckosam integrering av kurser i kvalitativ och kvantitativ metod i ett unikt samarbete mellan lärare vid institutionen för Socialt arbete och Statistiska institutionen vid Umeå universitet.

Cristine Isaksson, Institutionen för Socialt Arbete
Marie Lindkvist, Statistiska Institutionen
Ingrid Svensson, Statistiska Institutionen

cristine.isaksson@socw.umu.se
marie.lindkvist@stat.umu.se
ingrid.svensson@stat.umu.se

Sammanfattning

Sedan höstterminen 2006 ges en integrerad kurs i kvalitativ och kvantitativ metod på socionomprogrammet vid Umeå universitet. Tidigare ansvarade institutionen för Socialt arbete för en kvalitativ metodkurs och Statistiska institutionen för en kvantitativ metodkurs. Under hösten 2005 kom direktiv från Ledningsgruppen för socionomprogrammet att en integrerad metodkurs skulle startas med början höstterminen 2006. Med integrering som ledord lämnades de kursansvariga från respektive institution med uppdraget att utveckla och genomföra denna nya form av metodkurs - en integrerad metodkurs som saknade motsvarighet vid såväl Umeå universitet som andra lärosäten i Sverige. Kursens pedagogiska upplägg utgår från teorier kring experimentellt lärande vilket tydliggörs genom att kursen är uppbyggd kring en processövning som löper under hela kursen och som integrerar praktiska moment med teori. Arbetet med processövningen sker i grupper om 5-7 studenter. Under de fem terminer som kursen getts har ett intensivt förändrings- och utvecklingsarbete utförts av lärarna på Statistiska institutionen och Institutionen för Socialt arbete. Både studenter och undervisande lärare uttrycker att de är nöjda med det pedagogiska upplägget av den integrerade metodkursen. Genom integreringen har förutsättningar skapats för en fördjupad reflektion hos studenterna kring fördelarna med att använda båda de vetenskapliga angreppssätten kvalitativ och kvantitativ metod.

Bakgrund

Vid Umeå universitet har det funnits ett socionomprogram sen 1977. Programmet förbereder för det breda kunskaps- och verksamhetsfält

som socionomer arbetar inom. Studenterna förbereds för arbete med olika målgrupper inom social utredning, handläggning och myndighetsutövning, med arbetssätt såsom stödjande insatser, nätverksarbete, omsorgsarbete och förändringsinriktade insatser. Programmet omfattar 210hp med intag varje termin av 90 studenter som studerar i Umeå. Programmet ges även vid Umeå universitet Campus Skellefteå (ca 40 studenter, intag vårterminen) och Örnsköldsvik (ca 40 studenter, intag höstterminen). De studenter som studerar i Skellefteå eller Umeå läser sina kurser de två första åren parallellt med Umeåstudenterna och gör sina avslutande år på campus i Umeå. Ända sedan starten har samhällsvetenskapliga metodkurser varit en obligatorisk del av programmet. Inslag av metod har funnits på termin ett, tre och sju. Ämnet har introducerats termin ett, medan den grundläggande undervisningen av metod har legat på termin tre och en fördjupning av ämnet har skett på termin sju.

Hösten 2007 sjösattes ett omgjort socionomprogram i Umeå. Starten hade föregåtts av många års intensivt planerande av alla inblandade parter. Ledord för den nya utbildningen var tematisering, integrering och öppenhet. Genom tematisering och integrering ville man skapa ett program utifrån ett praktikperspektiv genom att ha den sociala praktikens målgrupper i fokus och därmed komma bort från de akademiska ämnesindelningarna. Öppenheten syftade främst mot att göra det nya socionomprogrammet tillgängligt för fler målgrupper som t ex utländska studenter och verksamma socionomer ute på fältet. Med integreringstanken som ledstjärna beslutade Ledningsgruppen för socionomprogrammet att en integrerad metodkurs skulle startas med början redan höstterminen 2006 och alltså föregå den nya utbildningen. Numera ingår den integrerade kursen i kvalitativ och kvantitativ metod i socionomprogrammet i Umeå. Kursen omfattar 15hp och genomförs under programmets tredje termin. Kursen ges även vid Umeå universitet Campus i Skellefteå och i Örnsköldsvik.

Fram till och med våren 2006 var metodundervisningen uppdelad i tre separata kurser; kvalitativ metod, statistik, och utvärdering. Den kvalitativa metodkursen genomfördes och examinerades av institutionen för Socialt arbete medan Statistiska institutionen ansvarade för kursen i statistik. Bägge dessa kurser omfattade då 6hp vardera. En utvärderingskurs om 3hp avslutade detta vetenskapliga 10-veckors block. På den avslutande utvärderingskursen genomförde varje institution sina egna föreläsningar medan lärarna från de båda institutionerna arbetade gemensamt med handledning och examination av kursen. Tanken var att studenterna på

utvärderingskursen skulle använda sig av den kunskap de fått i de två tidigare metodkurserna genom en tillämpning i en utvärderingssituation inom det sociala verksamhetsfältet.

Motivet till att inrätta en metodkurs där de kvalitativa och kvantitativa vetenskapliga synsätten sammanfördes var främst av pedagogisk karaktär. Tanken var att möjliggöra och underlätta för studenterna att tillägna sig ett helhetsperspektiv på undersökningar av sociala fenomen. En integrering av metodkurserna skulle ge rättvisa åt de båda vetenskapliga disciplinerna och synliggöra behovet och nödvändigheten av bägge. Institutionen för Socialt arbete hade också i sin verksamhetsplan betonat vikten av att den kvantitativa delen av forskningen måste öka i förhållande till den kvalitativa som av tradition varit den dominerande vid institutionen. En ambition bakom beslutet om en integrerad metodkurs har därför varit att denna skulle kunna inspirera studenter att i större utsträckning välja en kvantitativ eller alternativt en flerfaldig forskningsansats (Bryman 2006) i sitt uppsatsskrivande.

Vad är integrering?

Med integrering som ledord lämnades de kursansvariga från respektive institution med uppdraget att utveckla och genomföra denna nya form av metodkurs - en integrerad metodkurs som saknade motsvarighet vid såväl Umeå universitet som andra lärosäten i Sverige. Utan närmare direktiv om hur en sådan integrerad kurs skulle utformas eller vad som låg i själva ledordet integrering, så började de kursansvariga själva integrationsarbetet med att bearbeta ett antal frågor som: *Vad är integrering? Vad ska integreras? Varför ska metoderna integreras? Var sker integrering? Hur ska integreringen ske för att det ska uppstå ett mervärde gentemot separata metodkurser?* Dessa frågor ledde till att kursansvariga och övriga kurslärare fick lov att rannsaka sig själva och sitt förhållningssätt till vetenskaplig metod och kunskap. Det var viktigt att lärarna själva inför mötet med studenterna hade en tydlig vision med kursen. Arbetet krävde många samtal, möten och diskussioner. Under dessa samtal väcktes engagemanget och inspirationen. Tankar började förändras och det blev uppenbart för de kursansvariga att kvalitativ och kvantitativ metod kompletterar varandra istället för att konkurrera med varandra

Traditionellt har det funnits en stark skiljelinje mellan kvalitativ forskningsmetod och kvantitativ forskningsmetod. Denna polarisering har också funnits på Umeå Universitet. Ett argument som ofta förts fram är att kvantitativa forskare och kvalitativa

forskare har olika paradigmen och att dessa inte går att förena. Internationell forskning inom området "Mixed method research" visar nu att detta synsätt håller på att förändras. Morgan (2007) förespråkar en pragmatisk ansats som ett nytt paradigm inom samhällsvetenskaplig forskning. Morgan menar att en pragmatisk ansats stöder arbeten som kombinerar kvantitativa och kvalitativa metoder och leder till att fokus blir metodologi istället för metafysik. Creswell & Plano Clark (2007) menar att pragmatism är en bra grund i många forskningsdesigner men att paradigmen också kan skifta under en sekventiell forskningsdesign.

Under arbetsprocessen med den integrerade metodkursen växte ett förhållningssätt fram i lärarlaget som stämmer väl överens med forskare inom området "Mixed method research" (Morgan (2007), Creswell & Plano Clark (2007)). Budskapet till studenterna blev att forskningsmetod bör väljas efter kunskapsintresse och inte efter ideologi. Under arbetet och processande med tankar och förhållningssätt skapades den integrerade metodkursen, "Att undersöka sociala fenomen", 15hp. Se bilaga 1 för nuvarande kursplan.

Kursens upplägg har gått från att vara två separata kurser till en genomtänkt integrerad kurs. I första steget fanns inte en klar definition av vad begreppet integrering innebar och delar av de tidigare kurserna i kvalitativ och kvantitativ metod varvades helt enkelt med varandra. Allteftersom engagemanget växte och tankarna fick struktur så förändrades kursen till dess nuvarande form. Kursen innehåller numera en hel del nya inslag, speciellt i början och slutet av kursen, där lärare från båda institutionerna arbetar tillsammans under vissa föreläsningar och seminarier. Under mittfasen av kursen ligger lite längre sammanhållna avsnitt om var och en av metoderna. Dessa avsnitt ligger tidsmässigt avgränsade från varandra för att underlätta läroprocessen för studenterna. Det framkom tydligt i utvärderingarna av de första terminernas kurser att studenterna av tyckte att det var besvärligt att ha föreläsningar och seminarier om de olika metoderna parallellt och att de gärna rent schemamässigt ville kunna koncentrera sig på en metod i taget. Länken mellan de två metodblocken har varit en processövning där studenterna förenat praktiska moment och teorier genom ett grupparbete kring en forskningsfråga innehållande ett integrerat kvalitativt och kvantitativt synsätt.

Pedagogisk förankring

Den teoretiska utgångspunkten för den använda pedagogiken har sina rötter i David Kolbs Experimental learning theory (Kolb 1984). Föregångare till Kolbs teori är främst John Dewey, Kurt Lewin samt Jean Piaget. I sin teori utgår Kolb ifrån två olika aspekter. Den ena handlar om hur människor tar till sig information, vilket kan ske på en mängd olika sätt och nivåer på en skala mellan konkreta upplevelser och abstrakt tänkande. Den andra aspekten beskriver vad man gör med den information som inhämtats, dvs. hur den bearbetas. Detta kan också ske på olika sätt; alltifrån reflektion och observation till aktivt experimenterande.

Kolb (1984) beskriver en cirkulär modell med fyra faser som varit grundläggande för hans tankar kring inlärningsprocessen. Modellen är utvecklad av Lewin (1951).

Modellens fyra faser är:

- Konkret erfarenhet –väcker frågor som ”Vad händer?”.
- Reflekterande observation –väcker frågor som ”Vad hände?”, ”Vad betyder det?”
- Abstrakt generalisering – väcker frågor som ”Vilka slutsatser kan dras?”, ”Vad kan vi lära av detta?”
- Aktiv prövning – väcker frågor som ”Hur kan detta användas?”, ”Vad betyder det nu?”

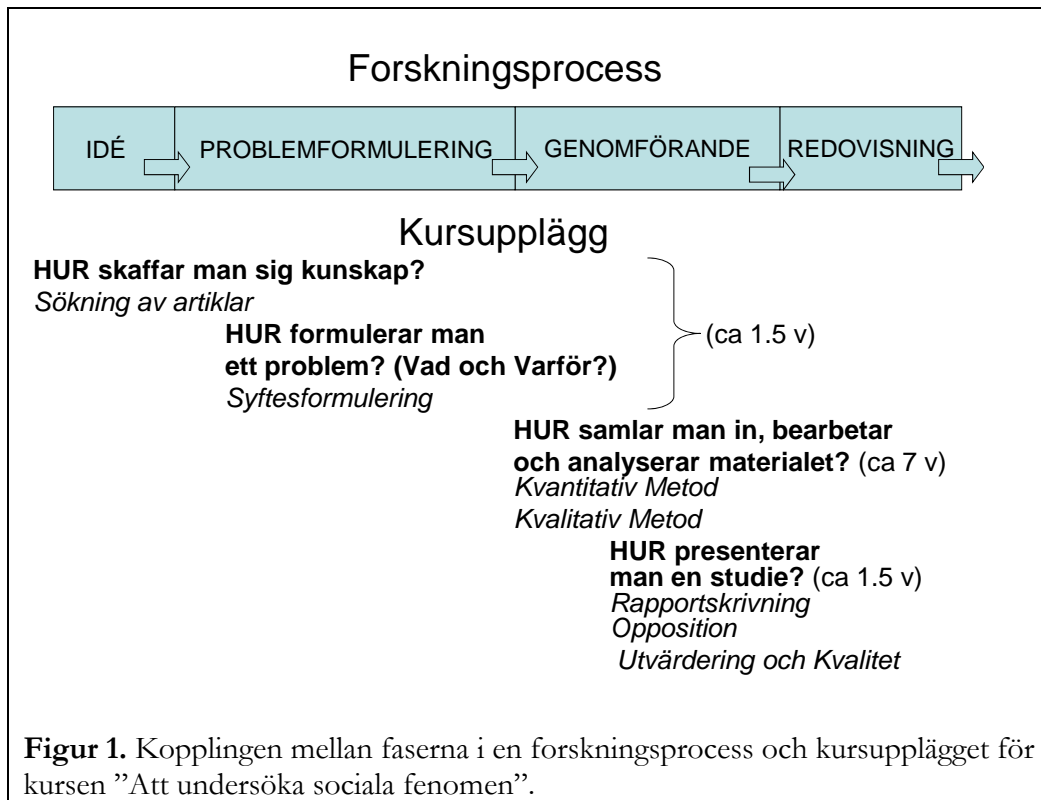
Alla fyra faserna är väsentliga för att en person ska lära sig något på djupet och för att man ska kunna förändra sitt sätt att betrakta omvärlden. Faserna samspelar och utgör varandras förutsättningar.

Den ovan beskrivna modellen synliggör en inlärningsprocess som stämmer väl överens med den som det ges förutsättningar för under processövningens olika steg. Studenterna får ett antal uppgifter under kursen gång som ska lösas och dokumenteras, varefter tid ägnas till reflektion på både konkret nivå och metanivå. Den sista fasen, Aktiv prövning, förstärks genom att studenterna under nästkommande kurs ska skriva ett självständigt vetenskapligt arbete omfattande 7.5 hp.

Kursupplägg

För att tydliggöra kursens upplägg och innehåll jämförs dessa med de olika faserna i en forskningsprocess. Figur 1 åskådliggör hur kursens upplägg följer dessa faser. Kursen är indelad i fyra avsnitt där de två första avsnitten inbegriper informationssökning, vetenskapsteori och problemformulering medan det sista avsnittet tar upp presentation av resultat i form av rapportskrivning och muntlig framställning samt

innehåller ett moment om utvärdering och kvalitet. Det däremellan liggande tredje och tidsmässigt längsta avsnittet tar upp hur man samlar in, bearbetar och analyserar data i kvalitativ respektive kvantitativ metod. Nedanstående beskrivningen av kursens upplägg följer de fyra avsnitten som finns presenterade i figur 1.

De två inledande faserna – HUR skaffar man sig kunskap och HUR formulerar man ett problem?

Kursen börjar med ett gemensamt avsnitt på drygt en vecka kring metodpresentation och vetenskapsteori. I en gemensam föreläsning kring flerfaldig forskningsstrategi konkretiserar lärare från de båda institutionerna hur kvalitativa och kvantitativa delstudier kan läggas upp och integreras. Detta görs utifrån av studenterna föreslagna frågeformuleringar som har sin utgångspunkt i en aktuell forskningsartikel som studenterna fått sig tilldelade. I detta inledande avsnitt av kursen ingår också en föreläsning om informationssökning och i samarbete med universitetsbiblioteket en workshop kring detta. Under den första kursveckan startar också processövningen upp genom att varje grupp utifrån en genomförd kunskapsöversikt formulerar en inledning och ett syfte till den studie de ska jobba med under kursens gång. De frågeställningar som de kommer fram till ska kunna besvaras med kvalitativ respektive kvantitativ metod. Dessa

frågeställningar blir en konkret och praktisk bearbetning av den inledande metodpresentationen och vetenskapsteorin. Avsnittet avslutas med ett för de bägge metoderna gemensamt så kallat syftesseminarium där grupperna får presentera sin uppgift och även granska och kommentera andra gruppers arbete. En noggrannare beskrivning av upplägget av processövningen och dess seminarier finns under rubriken Processövning nedan.

Mellanfasen - HUR samlar man in, bearbetar och analyserar man data?

Detta avsnitt av kursen består av två block om tre veckor vardera, ett kvantitativt block och ett kvalitativt. Dessa block består av undervisning och praktiskt arbete kring teori, datainsamling och analys inom respektive metod. Under dessa veckor arbetar lärarna från de olika institutionerna var för sig eftersom det handlar om ämnesspecifika kunskaper. I processövningen samlar studenterna in egna data utifrån sina frågeställningar samt bearbetar och analyserar dessa data. Under varje block hålls två seminarier med samma upplägg som det tidigare syftesseminariet med presentationer och granskningar. De två seminarier som tillhör det kvantitativa blocket behandlar enkätkonstruktion och analys av kvantitativa data medan de två seminarierna som tillhör det kvalitativa blocket behandlar kvalitativa intervjuer och analys av kvalitativa data. På dessa fyra seminarier är bara lärare med från den aktuella institutionen eftersom varje seminarium specifikt behandlar något rörande en av de två metoderna.

Avslutande fasen - HUR presenterar man en studie?

Det sista avsnittet handlar om att slutföra en studie och att kunna reflektera och bedöma vetenskapliga artiklar. Studenterna ska gruppvis sammanfatta sina erfarenheter från de olika momenten i kursen i en skriftlig rapport. De ska även muntligt presentera sina slutsatser samt kommentera andra studenters arbete i en oppositionsövning. Det sista momentet i det avslutande avsnittet handlar om utvärdering och kvalitet och där får studenterna möjlighet att läsa vetenskapliga artiklar i ämnet socialt arbete där vetenskaplig metod ingår. De valda artiklarna använder både kvalitativ och kvantitativ metod och studenterna ska kritiskt granska forskningskvaliteten i artiklarna. Detta är ett viktigt inslag i kursen eftersom studenterna i sin framtida yrkesroll förväntas kunna omsätta forskningsresultat i det sociala arbetets praktik. Kursen avslutas med en skriftlig individuell tentamen.

Processövning

Som nämnts ovan så är kursen uppbyggd konkret kring en processövning som integrerar praktiska moment och teorier. Utgångspunkten för processövningen är en forskningsfråga som har ett integrerat kvalitativt och kvantitativt synsätt. Genom att själva göra separata datainsamlingar och analyser utifrån respektive metod får studenterna träning i användandet av bägge metoderna samtidigt som de får pröva på att integrera dem. Processövningen som löper under hela kursen avslutas med diskussion där bl a reflektioner kring resultaten från de båda metoderna och integreringen av dem lyfts fram och analyseras.

Arbetet med processövningen sker i basgrupper om 5-7 studenter. För att stödja lärandet under processövningen är den uppbyggd runt fem olika seminarier med olika teman som beskrivits ovan. Upplägget av dessa seminarier har också växt fram under några terminers arbete och har nu landat i en form som både lärare och studenter känner är meningsfull och givande.

Tre basgrupper bildar tillsammans en seminariegrupp som följs åt under hela kursen. På seminarierna ska basgrupperna redovisa sitt arbete utifrån seminariets tema samt granska en annan grupps arbete. Upplägget på alla seminarier är likadant och tiden delas mellan de tre grupperna. En grupp i taget redovisar muntligt sitt arbete och får reflektioner och frågeställningar från sin granskningsgrupp. Efter detta är diskussionen fri och även den tredje basgruppen får tillfälle att kommentera och diskutera arbetet. Läraren sitter med på seminariet och ger till sist sina kommentarer både till basgruppen och till granskningsgruppen.

Granskningsgruppens kommentarer lämnas även skriftligt till den basgrupp vars arbete de kommenterat. Detta för att basgruppen ska få möjlighet att i lugn och ro titta på kommentarerna och utifrån dessa uppdatera sitt arbete. Efter så gott som varje seminarium, har basgruppen sedan en vecka på sig att förbättra på och ändra i sina arbeten. Undantaget är seminariet som behandlar enkätkonstruktion då basgruppen ofta behöver lämna ut enkäterna bara någon dag efter seminariet för att hinna klart med uppgiften och därför inte har någon vecka på sig att jobba med uppgiften. I de fall enkäten behöver en ordentlig bearbetning måste dock basgruppen visa det nya förslaget för den aktuella läraren innan de delar ut den. Detta görs för att förbättra möjligheten att göra bearbetningen av enkäten meningsfull och för att basgruppen ska kunna dra vettiga slutsatser ur enkäterna.

Det finns flera syften med att jobba med granskningsgrupper. För det första får gruppen som blivit granskad feedback på sitt arbete från studenter med samma erfarenhet av ämnet som de själva. Detta har en poäng i sig då det ibland kan vara lättare att öppna upp för en reflekterande diskussion om kritik och kommentarer kommer från någon som inte är lärare och anses sitta inne med det rätta svaret. Det andra och kanske ännu viktigare syftet med granskningen är att öva sig i att kritiskt granska andras arbete och att på ett konstruktivt sätt förmedla denna kritik. Genom att kritiskt granska en annan basgrupps arbete öppnas ofta ögonen för brister i det egna arbetet och det händer inte sällan att en grupp kommer till ett seminarium med kommentaren: "När vi läste den andra gruppens arbete såg vi vad vi behövde förändra i vårt eget, så nu har vi ändrat en massa i vårt dokument sen vi skickade in det." I kursutvärderingarna är just kunskapen studenterna fått genom att granska varandras arbeten en ständigt återkommande positiv kommentar. Vi uppmanar studenterna till att använda denna form av kontinuerlig kompisgranskning även då de senare i utbildningen ska skriva sina uppsatser. Vi tror att vi gett dem ett gott exempel som de kan ha användning för i senare kurser och i sitt yrkesverksamma liv.

Kursutvärdering och utveckling

Under de fem terminer som kursen getts har ett intensivt förändrings- och utvecklingsarbete utförts av lärarna på Statistiska institutionen och Institutionen för Socialt arbete. Detta arbete har på ett formellt och informellt sätt skett i nära samarbete med de aktuella studentgrupperna dels via kursråd och dels via individ- och gruppbaseade utvärderingar. Syftet med kursråden och kursutvärderingarna har varit att se om formerna för kursen ger studenterna möjlighet att tillgodogöra sig kursinnehållet.

Kursen har haft två schemalagda kursråd där studentrepresentanter från studentgruppen har träffat kursansvariga lärare från båda institutionerna. Vid dessa kurstillfällen har aktuella frågor kring undervisningen kunnats ta upp så att möjliga förändringar och förbättringar kunnats införlivas i pågående kurs. Exempel på frågor som tagits upp vid dessa kursråd och som fått genomslag även i ett längre perspektiv är utformningen av feedback och granskning på seminarierna, schemaläggning av grupptimmar etc.

I slutet av varje kurstillfälle har även en schemalagd gruppkursutvärdering genomförts enligt den modell som började

användas på statistiska institutionen 2004 (Svensson *et al.* 2005, och Svensson, 2008). I sina basgrupper får studenterna diskutera och besvara ett antal frågor utifrån kursupplägget, se bilaga 2. Efter gruppdiskussionerna samlas fem basgrupper och kursens lärare för en gemensam diskussion. Varje grupp skriver på tavlan upp sina svar och kommentarer från kursutvärderingens frågeställningar så att övriga grupper kan ta del av dem. Utifrån dessa svar och kommentarer förs sen en diskussion mellan lärare och studenter för att belysa vad studenterna pratat om i de olika grupperna och för att förtydliga en del av kommentarerna. Lärarna får förutom en bra helhetsbild av hur upplägg och genomförande av en kurs har fungerat även möjlighet att tillsammans med studenterna pröva nya tankar och idéer inför kommande kurstillfällen. Samtliga grupper summerar dessutom sina svar skriftligt och lämnar in dessa till lärarna. Efter storgruppsdiskussionen sammanställs alla synpunkter i ett gemensamt utvärderingsdokument som skrivs under av studentrepresentanter och lärare och som offentliggörs. Kursutvärderingarna har varit ett viktigt underlag vid planeringen av nästa kurstillfälle och många förändringar i kursen har initierats just vid dessa kursutvärderingstillfällen. De muntliga diskussionerna har dessutom ofta inneburit att studenter har reflekterat över sin egen insats i lärandeprocessen, något som stämmer väl överens med det reflekterande förhållningssätt som studenterna kursen igenom uppmuntras att använda sig av.

Sammanfattningen av kursutvärderingen presenteras för de kommande studenterna vid nästa kursstart som då får ta del av vad föregående termins studenter tyckte om kursen och dess upplägg. Lärarna pekar också på eventuella förändringar som gjorts och kan uppmuntra studenterna att speciellt reflektera över dessa förändringar inför kommande kursråd och kursutvärderingar. Genom att presentera tidigare kursutvärderingar visar man studenterna att deras roll i kursutvecklingsarbetet är viktig och att man vill ha en öppen dialog om kursen och dess upplägg.

Diskussion

Det finns vissa förutsättningar som har varit nödvändiga i arbetet med kursen. Det måste få ta tid att utveckla en kurs där många faktorer är förändrade, där nya synsätt ska utvecklas och där samarbete över ämnesgränser och institutionsgränser krävs. För oss har det tagit ungefär två år från det vi startade våra diskussioner till dess att vi kände att vi gör något vi verkligen kan stå för. För att få en progression i skapandet och kunna se vilka förändringar som behövs är det viktigt att några personer har en helhetssyn på kursen. I kursen

”Att utvärdera sociala fenomen” har många lärare från båda institutionerna varit delaktiga i undervisningen men en kontinuitet har kunnat upprätthållas då de kursansvariga hela tiden varit desamma.

Goda ämneskunskaper inom respektive disciplin är en förutsättning för att undvika revir- och prestigekonflikter. Inställningen att kursen har varit ett gemensamt projekt som vi ska genomföra tillsammans har hjälpt oss under dessa år. Även om vi naturligtvis måste representera vår egen disciplin har samarbete kommit i första hand och det har inte funnit plats för revirtänkande. Boklund (1995) skriver om förutsättningar för kollaborativ samverka. För det första måste det finnas organisatoriska förutsättningar i form av t ex tid, organisatorisk acceptans. För det andra menar Boklund att det är viktigt att de samverkande parterna uppfattar att de har något eget yrkesspecifikt att tillföra samt för det tredje att parterna utvecklar en samverkansteknolog. Att parterna utvecklar en kollektiv kompetens ”ett gemensamt vi” där olikheterna i språket blottläggs.

Ett starkt engagemang är också en förutsättning. Med engagemanget föddes inspirationen och viljan att pröva nya tankesätt och pedagogiska idéer. Under utvecklingsprocessen med kursen har det krävts mycket energi och tid för samtal och tankar och utan engagemang hade det aldrig fungerat. Det har dessutom varit viktigt att vi respekterat varandras discipliner och sett de olika forskningsmetoderna som komplement till varandra. Vi har också sett samarbetet som en möjlighet att själva få nya färdigheter som vi kan använda i vårt yrkesliv som lärare och forskare.

Resultatet av den integrerade metodkursen är att studenterna nu uttrycker att de är nöjda med det pedagogiska upplägget av kursen. Vi som lärare känner en stor tillfredställelse när vi under examinationerna hör studenternas reflektioner kring nödvändigheten av de båda vetenskapliga angreppssätten för att få en bättre bild av den komplexa sociala verklighet som de försöker få en förståelse för. För oss i lärarlaget har det varit berikande att närma oss varandras synsätt. Detta pågående integrationsuppdrag har hittills varit både lärorikt, spännande men också mödosamt. Vår motivation och ambition att göra ”den bästa” metodkursen utifrån ett studentperspektiv, vår samsarbetskompetens och ämneskunskap har gjort att vi i dag är en bra bit på väg mot att nå vårt mål.

Referenser

- Bryman, A. (2006). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Creswell, J.W., & Plano Clark, V.L. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Boklund, Ann (1995). Olikheter som berikar? : möjligheter och hinder i samarbetet mellan socialtjänstens äldre- och handikappomsorg, barnomsorg samt individ- och familjeomsorg. Socialhögskolan, Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet.
- Kolb, A. David. (1984). *Experience as the source of learning and development*. New Jersey. Pentice Hall inc.
- Lewin. Kurt. (1951). *Field Theory in Social Sciences*. New York: Harper & Row.
- Morgan, D.L. (2007). Paradigms lost and pragmatism regained. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), 48-76.
- Svensson, Ingrid, Anton, Peter, Nilsson, Lennart (2005). *Kurs(ut)värderingar för kursutveckling på Institutionen för Matematisk Statistik*, i Universitetspedagogisk Konferensrapport, Umeå Universitet, 209 – 215.
- Svensson, Ingrid (2008). Självreflektion: En del av gruppkursutvärderingar? i Ljungquist, Urban, Stigmar, Martin och Thorin, Eva, (Red.), *Om examination och lärande*, Rapport från Växjö Universitet, univeristetspedagogiskt centrum, 141 -150.

Att undersöka sociala fenomen, 15 högskolepoäng **Investigating Social Phenomenon, 15 credits (ECTS)**

1. Innehåll

I detta avsnitt avhandlas olika vetenskapsteoretiska riktningar och deras relation till olika forskningsansatser samt induktiva, deduktiva och abduktiva angreppssätt. Huvuddelen av innehållet under momentet avhandlar kvalitativa och kvantitativa forskningsansatser avseende handhavande och genomförande av olika datainsamlingsmetoder, sätt att bearbeta data samt analyser. Förutsättningarna för och genomförande av ett vetenskapligt arbete behandlas. I momentet ingår också inlägg som behandlar essäer som vetenskaplig text. Vidare omfattar momentet olika kunskapsintressens betydelse för val av utvärderingsmodell och utvärderingsdesign. Även kvalitetsbegreppet och innebörden av en evidensbaserad socialt arbete behandlas. Avsnittet om forskningskvalitet handlar om granskning av vetenskapligt producerad kunskap, avseende forskningsetiska frågor, validitet, reliabilitet samt datakvalitet.

2. Förväntade studieresultat

Studenten ska efter avslutat moment

- kunna redogöra för kunskaps- och vetenskapsteoretiska utgångspunkter och deras betydelse för val av forskningsmetod
- kunna formulera olika relevanta forskningsdesigner utifrån kunskapsintresse
- kunna redogöra för i socialt arbete relevanta utvärderingsdesigner
- ha färdighet att insamla och bearbeta kvalitativa och kvantitativa data som kan ligga till grund för vetenskapligt arbete
- vara förtrogen med olika sätt att analysera data
- kunna i ett empiriskt material känna igen och beskriva orättvisa och ojämlika villkor som kön, etnicitet, klass, ålder och sexualitet
- självständigt kunna söka efter, redogöra för och kritiskt granska internationella vetenskapliga artiklars forskningskvalitet samt föreslå hur de teorier och forskningsresultat som presenteras i artiklarna kan omsättas i det sociala arbetets praktik
- genomföra en intervju med en kurskamrat utifrån temana genus, makt, klass och etnicitet
- ha kunskap om den forskning som bedrivs på institutionen socialt arbete (forskningens dag) samt självständigt reflektera (VU bok) över dess betydelse för det praktiska sociala arbetet

3. Förkunskapskrav

För övergång från första till andra läsåret krävs att den studerande genomgått socionomprogrammets första och andra termin med minst 45 godkända högskolepoäng.

4. Undervisningens uppläggning

I momentet förekommer flera olika pedagogiska arbetsformer såsom föreläsningar, övningar, seminarier samt gruppövning i form av en processövning. Vid processövningen och seminarierna arbetar student med kvalitativ och kvantitativ datainsamling, utvärderingsforskning, samt med kvalitativ och kvantitativ analys. Övningarna sker också i datasal där tillämpning i datorstöddanalys sker med hjälp av relevanta programvaror. Processövningen syftar till att integrera kursens olika delar och skall dokumenteras i en rapport. I processövningen ska valt tema bearbetas utifrån både en kvantitativ och kvalitativ ansats. Vid övningar i professionella samtal tränar studenten samtal och att skriftligen analysera inspelat samtal. Studenten påbörjar andra kapitlet i sin personliga VU bok (vetenskapsutvecklings bok) för löpande reflektion och dokumentation av sin egen vetenskapliga kompetens och utveckling samt deltar i forskningens dag. Momentet examineras via individuell skriftlig tentamen, inlämningsuppgifter, seminarier samt en gruppuppgift i form av en processuppgift.

5. Examination

För att bli godkänd på momentet krävs

- *Individuell skriftlig tentamen.*

Den skriftliga tentamen syftar till att synliggöra studentens förmåga att redogöra för kunskaps- och vetenskapsteoretiska utgångspunkter och deras betydelse för val av forskningsmetod, redogöra för olika utvärderingsdesigner, uppvisa kunskap om insamling, bearbetning och analys av såväl kvalitativ som kvantitativ data samt ha kunskap om olika grundläggande aspekter av forskningskvalitet.

- *Aktivt deltagande på seminarier*

Momentets innehåll seminariebehandlas kontinuerligt. Inför varje seminarium skall en individuell reflektion redovisas och diskuteras. Studenten förväntas uppvisa att denne har förstått de teman som behandlas under seminariet.

- *Processövningen.*

Processövningen genomförs i grupp och syftar till att synliggöra studenternas förmåga att identifiera olika relevanta forskningsdesigner utifrån kunskapsintresse, förmåga att genomföra insamling, bearbetning och analys av såväl kvalitativ som kvantitativ data samt vara förtrogen med grundläggande aspekter av forskningskvalitet.

Alla ingående delar i momentet kan ligga till grund för examination. Alla examinationer i momentet ligger till grund för momentbetyget. Betyg på momentet sätts först när alla prov och alla obligatoriska delar är genomförda.

Studerande som godkänts i prov får inte undergå förnyat prov för att uppnå högre betyg.

För alla skriftliga inlämningsuppgifter gäller att studenten hanterar källor i enlighet med akademiskt vedertagna former.

Student som *inte blivit godkänd vid ordinarie tentamensstillfälle* har rätt till förnyat provtillfälle, s.k. omprov senast tre månader efter att tentamensresultaten anslagits, därefter i samband med ordinarie kurstillfälle. Student som *ej deltagit i obligatoriskt och/eller examinerande grupparbete eller seminarium* kan i vissa fall komplettera detta genom en individuell uppgift. I de fall detta inte är möjligt erbjuds studenten att delta i momentet vid nästa kurstillfälle. Student har rätt att *byta examinerare* efter två icke godkända examinationer, om inte särskilda skäl talar emot det. Skriftlig begäran lämnas till studierektor senast två veckor före nästa examinationstillfälle.

Betyg på kursen (terminen) sätts först när alla prov och alla obligatoriska delar är godkända.

6. Tillgodoräknande

Prövas i varje enskilt fall.

7. Kurslitteratur

Kurslitteratur anges i separat lista.

KURSUTVÄRDERING

Vetenskap och forskningsmetoder i Socialt arbete (15hp)

Kursinnehåll

En utgångspunkt för kursen är kunskaps- och vetenskapsteori och dess relation till olika forskningsansatser. I detta avsnitt avhandlas olika vetenskapsteoretiska riktningar samt induktiva, deduktiva och abduktiva angreppssätt. Vidare fokuseras kvalitativa och kvantitativa forskningsansatser, datainsamlingsmetoder, bearbetning och analys. Under kursen ges också en orientering i evidensbaserat socialt arbete. I avsnittet utvärdering och kvalitet behandlas olika utvärderingsmodeller, olika kunskapsintressens betydelse för val av utvärderingsmodell och design samt en orientering i kvalitetsbegreppet. Kursens avsnitt om forskningskvalitet handlar om granskning av vetenskapligt producerad kunskap, forskningsetik, validitet, reabilitet samt datakvalitet.

Förväntade studieresultat

Studenten skall efter avslutad kurs

- kunna redogöra för kunskaps- och vetenskapsteoretiska utgångspunkter och deras betydelse för val av forskningsmetod
- kunna identifiera olika relevanta forskningsdesigner utifrån kunskapsintresse
- kunna identifiera olika relevanta utvärderingsdesigner utifrån kunskapsintresse
- vara förtrogen med insamling, bearbetning och analys av såväl kvalitativa som kvantitativa data
- vara förtrogen med grundläggande aspekter av forskningskvalitet

Kursutvärdering

Fundera gruppvis över följande frågor och svara skriftligt. Lämna in era skriftliga kommentarer till läraren. Efter gruppdiskussionerna kommer vi ha en helklassdiskussion där ni muntligt kommer att få redovisa det ni pratat om. Kom gärna med egna förslag på frågor att ta upp!

- Hur har arbetsbördan varit på kursen? (Tänk på att en helfartskurs ska innebära ca 40 timmars studier per vecka)
- Kommentera litteraturen
- På vilket sätt har föreläsningarna bidragit till ert inlärande?
- På vilket sätt har seminarierna bidragit till ert inlärande?
- På vilket sätt har processövningen bidragit till ert inlärande?
- Vad har varit bra med kursen och bör behållas på liknande kurser?
- Vad har varit mindre bra och kan förbättras på kursen?
- Övrigt